

LBRIS

We know
books

ALEXANDRE DUMAS

Contele de Monte-Cristo

*

Traducere de Ion Pas
Prefață de Catrinel Popa

EDITURA CARTEX 2000

Coperta: Dana Popescu
Tehnoredactor: Ecaterina Pișlă
Lector: Ioana Marcu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DUMAS, ALEXANDRE

Contele de Monte Cristo/Alexandre Dumas; trad. de: Ion Pas;

pref. de Catrinel Popa – București : Cartex 2000, 2026

3 vol.

ISBN 978-606-091-344-3

Vol. 1. – 2026 – ISBN 978-606-091-345-0

I. Ion Pas (trad.)

II. Popa, Catrinel (pref.)

821.133.1

Pentru comenzi și informații, vă rugăm să ne contactați la:

- Tel./fax: 021/323.41.30; 021/323.00.76
- Tel.: 0745.069.898; 0729.951.763
- www.edituracartex.ro
- e-mail: comenzi@edituracartex.ro
- e-mail: comanda.cartex@gmail.com
- O.P. 4, C.P. 184, București

CUPRINS

<i>Efectul Monte-Cristo</i> (Prefață de Catrinel Popa)	7
<i>Notă asupra ediției</i>	17

CONTELE DE MONTE CRISTO

Capitolul 1 – <i>Marsilia. Sosirea</i>	21
Capitolul 2 – <i>Tatăl și fiul</i>	31
Capitolul 3 – <i>Catalanii</i>	39
Capitolul 4 – <i>Complot</i>	50
Capitolul 5 – <i>Ospățul de logodnă</i>	57
Capitolul 6 – <i>Substitutul procurorului regal</i>	71
Capitolul 7 – <i>Interogatoriul</i>	82
Capitolul 8 – <i>Castelul d'If</i>	94
Capitolul 9 – <i>Seara logodnei</i>	106
Capitolul 10 – <i>Micul cabinet de la Tuileries</i>	113
Capitolul 11 – <i>Căpcăunul din Corsica</i>	122
Capitolul 12 – <i>Tatăl și fiul</i>	131
Capitolul 13 – <i>Cele o sută de zile</i>	138
Capitolul 14 – <i>Prizonierul furios și prizonierul nebun</i>	148
Capitolul 15 – <i>Numărul 34 și numărul 27</i>	161
Capitolul 16 – <i>Un savant italian</i>	179
Capitolul 17 – <i>Camera abatelui</i>	190
Capitolul 18 – <i>Comoara</i>	211
Capitolul 19 – <i>A treia criză</i>	224
Capitolul 20 – <i>Cimitirul castelului d'If</i>	235

Capitolul 21 – <i>Insula Tiboulen</i>	240
Capitolul 22 – <i>Contrabandiștii</i>	253
Capitolul 23 – <i>Insula Monte-Cristo</i>	261
Capitolul 24 – <i>Înmărmurire</i>	270
Capitolul 25 – <i>Necunoscutul</i>	280
Capitolul 26 – <i>Hanul de la Pont du Gard</i>	286
Capitolul 27 – <i>Istorisirea</i>	300
Capitolul 28 – <i>Registrele închisorilor</i>	315
Capitolul 29 – <i>Casa Morrel</i>	322
Capitolul 30 – <i>Cinci septembrie</i>	337
Capitolul 31 – <i>Italia. Sindbad Marinarul</i>	354
Capitolul 32 – <i>Trezire</i>	382
Capitolul 33 – <i>Bandiți romani</i>	388
Capitolul 34 – <i>Apariția</i>	422
Capitolul 35 – <i>La Mazzolata</i>	448
Capitolul 36 – <i>Carnavalul de la Roma</i>	464
Capitolul 37 – <i>Catacombele de la San Sebastian</i>	485

Efectul Monte-Cristo

Într-un eseu consacrat personajelor de ficțiune inclus în volumul *Confesiunile unui tânăr romancier*, Umberto Eco analizează statutul entităților ficționale, pornind de la constatarea că numeroși cititori, indiferent de nivelul lor cultural, sunt sau devin în anumite împrejurări incapabili să distingă între realitate și invenție. Cu alte cuvinte, ei înclină să ia personajele de ficțiune în serios, ca și cum ar fi vorba despre ființe umane în carne și oase, atestate ca atare în istoria reală. În acest context, Eco amintește de o întâmplare amuzantă povestită chiar de Dumas-tatăl în memoriile sale: în anul 1860, înaintea unei aventuri pe Mediterana, pe urmele expediției lui Garibaldi, scriitorul a făcut o escală la Marsilia cu scopul de a vizita Chateau d'If, unde – după cum se cunoaște – eroul său, Edmond Dantès, înainte de a deveni contele de Monte-Cristo a fost închis vreme de paisprezece ani în celula în care a primit învățătură de la un alt prizonier, providențialul abate de Faria. Pe durata aceluși popas Dumas a avut surpriza să descopere că vizitatorilor li se arăta de obicei „adevărata” celulă a lui Monte Cristo și că ghizii de la castel vorbeau fără încetare despre Dantès și Faria ca și cum ar fi existat în realitate. În schimb, aceiași ghizi nici măcar nu menționau că în Chateau d'If fuseseră închise personalități istorice, de pildă contele Honoré Mirabeau. Concluzia scriitorului – oricât ar putea să ne pară de orgolioasă – este, în esență, justă: „Romancierii – conchide Dumas – au privilegiul de a crea personaje care le omorâă pe cele ale istoricilor. Motivul e

MARSILIA. SOSIREA

În ziua de 24 februarie 1815, santinela de la Notre-Dame de la Garde semnală *Faraonul*, corabie cu trei catarge, care venea din Smirna, Triest și Napoli.

Potrivit obiceiului, o barcă porni îndată din port, o luă pe lângă castelul d'If și abordă nava între capul Morgion și insula Rion.

Îndată, tot potrivit obiceiului, platforma portului Saint-Jean se umplu de curioși, căci sosirea unui vas la Marsilia este întotdeauna un eveniment, mai ales când vasul acesta, cum era cazul *Faraonului*, fusese construit, înzestrat cu cele necesare, încărcat în șantierele vechiului oraș Phoceea, și când el aparținea unui armator din oraș.

Între timp, vasul trecuse cu bine prin strâmtoarea pe care cine știe ce zguduitură vulcanică o săpase între insula Calasareigne și insula Jaros; ocolise Pomègue și se apropia cu toate pânzele întinse, dar așa de încet și cu un aer așa de trist încât, cu instinctul care presimte o nenorocire, curioșii se întrebau ce accident se putuse întâmpla la bord. Totuși, experții în navigație recunoșteau că, dacă s-a întâmplat vreun accident, nu i s-a putut întâmpla vasului, fiindcă acesta înainta în toate condițiile unei nave cârmuite perfect: ancora ei era slobodă, gata să fie aruncată, frânghiile erau desfăcute, iar lângă cârmaciul care se pregătea să îndrume *Faraonul* prin strâmta intrare a portului Marsiliei se afla un tânăr cu gesturi rezpezi și cu ochi iscoditori ce supraveghea fiecare mișcare a vasului și veghea fiecare ordin al cârmaciului.

Neliniștea nelămurită, care plana asupra mulțimii, cuprinsese în mod special pe unul dintre spectatorii de pe esplanada Saint-Jean în așa fel, încât acesta nu mai avu răbdare să aștepte intrarea vaporului în port; sări într-o barcă și vâsli spre *Faraonul* pe care îl ajunse în fața micului golf Réserve.

Când îl văzu pe om sosind, tânărul marinar părăsi postul de lângă cârmaci și se sprijini, cu pălăria în mână, de parapetul vasului.

Un tânăr între optsprezece și douăzeci de ani, înalt, zvelt, cu ochi negri, frumoși și cu păr ca abanosul; în toată ființa sa era acel aer de calm și de hotărâre, specific celor deprinși din copilărie să lupte cu primejdia.

– A, dumneata ești, Dantès? strigă omul cu barca. Ce s-a întâmplat și ce-i tristețea asta la bord?

– O mare nenorocire, domnule Morrel! răspuse tânărul, o mare nenorocire, mai ales pentru mine, în apropiere de Civitavecchia l-am pierdut pe bravul căpitan Leclère.

– Dar încărcătura? întrebă repede armatorul.

– Ea a ajuns cu bine, domnule Morrel și cred c-o să fiți mulțumit în privința aceasta, dar bietul căpitan Leclère...

– Ce i s-a întâmplat? întrebă armatorul cu un aer vădit ușurat, ce i s-a întâmplat bravului căpitan?

– A murit.

– A căzut în mare?

– Nu, domnule, a murit de friguri, în chinuri groaznice.

Apoi, întorcându-se spre oamenii săi:

– Holà hé! spuse el, fiecare la post pentru acostare!

Echipajul ascultă. În aceeași clipă cei opt sau zece mateloți se năpustiră la locurile lor.

Tânărul marinar aruncă o privire scurtă asupra începutului de manevră și, văzând că ordinele se execută, reveni la interlocutorul său.

– Dar cum s-a întâmplat nenorocirea? continuă armatorul, reluând conversația de unde o lăsase tânărul marinar.

– Vai, domnule, în chipul cel mai neașteptat: după o convorbire îndelungată cu comandantul portului, căpitanul Leclère a

părăsit Napoli foarte agitat; peste douăzeci și patru de ceasuri l-a cuprins febra, peste trei zile era mort... I-am făcut funeraliile cuvenite și se odihnește acum, înfășurat într-un hamac, cu o ghiulela de treizeci și șase la picioare și cu una la cap, în dreptul insulei El Giglio. Îi aducem văduvei sale crucea lui de onoare și spada. Merita osteneala ca, după zece ani de război contra englezilor, să moară ca toată lumea în patul lui, continuă tânărul cu un zâmbet melancolic.

– Ei, ce vrei, domnule Edmond, reluă armatorul, care părea că se consolează din ce în ce mai mult, suntem cu toții muritori și e nevoie ca cei vechi să facă loc nou-veniților, altminteri n-am înainta, și din moment ce dumneata mă asiguri că încărcătura...

– Este în bună stare, domnule Morrel, garantez. O călătorie pe care vă sfătuiesc să n-o socotiți sub 25.000 de franci beneficiu.

Apoi, pentru că trecuseră de turnul rotund, tânărul marinar dădu alte comenzi.

– Strângeți pânzele, focul și brigantina! Mai repede!

Ordinul se execută aproape cu tot atâta iuțeală ca pe un vas de război.

– Aduceți pânzele jos!

La ultima comandă, toate pânzele coborâră, iar nava înaintă, alunecând lin, în virtutea inerției.

– Și acum, dacă vreți să urcați, domnule Morrel, spuse Dantès, văzând nerăbdarea armatorului, iată-l pe contabilul dumneavoastră, domnul Danglars, care iese din cabină și care vă va da toate informațiile dorite. Eu sunt nevoit să veghez la acostare și să înalț stegul de doliu pe vas.

Armatorul nu așteaptă să i se spună de două ori. Apucă un cablu zvârlit de Dantès și, cu o iscusință care ar fi făcut cinste unui om de mare, urcă treptele ghintuite în flancul rotunjit al vasului, în timp ce Dantès, înapoindu-se la postu-i de secund, ceda conversația celui pe care îl anunțase sub numele de Danglars și care, ieșind din cabină, înainta într-adevăr spre armator.

Nou-venitul era un bărbat între douăzeci și cinci și douăzeci și șase de ani, cu figura posomorâtă, slugarnic față de superiori,

LBRIS

We know
books

ALEXANDRE DUMAS

Contele de Monte-Cristo

**

Traducere de Ion Pas
Prefață de Catrinel Popa

EDITURA CARTEX 2000

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DUMAS, ALEXANDRE

Contele de Monte Cristo/Alexandre Dumas; trad. de: Ion Pas;

pref. de Catrinel Popa – București : Cartex 2000, 2026

3 vol.

ISBN 978-606-091-344-3

Vol. 2. – 2026 – ISBN 978-606-091-346-7

I. Ion Pas (trad.)

II. Popa, Catrinel (pref.)

821.133.1

Pentru comenzi și informații, vă rugăm să ne contactați la:

- Tel./fax: 021/323.41.30; 021/323.00.76
- Tel.: 0745.069.898; 0729.951.763
- www.edituracartex.ro
- e-mail: comenzi@edituracartex.ro
- e-mail: comanda.cartex@gmail.com
- O.P. 4, C.P. 184, București

CUPRINS

Capitolul 38 – <i>Întâlnirea</i>	9
Capitolul 39 – <i>Comesenii</i>	16
Capitolul 40 – <i>Dejunul</i>	40
Capitolul 41 – <i>Prezentarea</i>	54
Capitolul 42 – <i>Domnul Bertuccio</i>	69
Capitolul 43 – <i>Casa din Auteuil</i>	75
Capitolul 44 – <i>Vendetta</i>	82
Capitolul 45 – <i>Ploaia de sânge</i>	107
Capitolul 46 – <i>Credit nelimitat</i>	120
Capitolul 47 – <i>Caii sur-rotați</i>	133
Capitolul 48 – <i>Ideologie</i>	145
Capitolul 49 – <i>Haydée</i>	158
Capitolul 50 – <i>Familia Morrel</i>	163
Capitolul 51 – <i>Pyram și Thisbé</i>	173
Capitolul 52 – <i>Toxicologie</i>	184
Capitolul 53 – <i>Robert Diavolul</i>	201
Capitolul 54 – <i>Speculații la bursă</i>	219
Capitolul 55 – <i>Maiorul Cavalcanti</i>	231
Capitolul 56 – <i>Andrea Cavalcanti</i>	243
Capitolul 57 – <i>Locul cu lucernă</i>	256
Capitolul 58 – <i>Domnul Noirtier de Villefort</i>	268
Capitolul 59 – <i>Testamentul</i>	277
Capitolul 60 – <i>Telegraful</i>	286
Capitolul 61 – <i>Mijlocul de a scăpa un grădinar de trântorii care îi mănâncă piersicile</i>	297

Capitolul 62 – <i>Fantometele</i>	308
Capitolul 63 – <i>Dineul</i>	318
Capitolul 64 – <i>Cerșetorul</i>	329
Capitolul 65 – <i>Scenă conjugală</i>	339
Capitolul 66 – <i>Proiecte de căsătorie</i>	351
Capitolul 67 – <i>Cabinetul procurorului regal</i>	362
Capitolul 68 – <i>Un bal de vară</i>	374
Capitolul 69 – <i>Informațiile</i>	384
Capitolul 70 – <i>Balul</i>	395
Capitolul 71 – <i>Pâinea și sarea</i>	406
Capitolul 72 – <i>Doamna de Saint-Méran</i>	411
Capitolul 73 – <i>Făgăduiala</i>	424
Capitolul 74 – <i>Cavoul familiei de Villefort</i>	455

CONTELE DE MONTE-CRISTO

VOLUMUL II

ÎNTÂLNIREA

A doua zi, la deșteptare, primul cuvânt al lui Albert a fost propunerea de a merge să facă o vizită contelui. Îi mai mulțumise în ajun, dar înțelegea că un serviciu ca acela pe care i-l făcuse merita de două ori mulțumiri.

Franz, pe care o atracție îmbinată cu spaima îl îndrepta spre contele de Monte-Cristo, nu vru să-l lase singur și îl însoți. Fură introduși amândoi în salon. Peste cinci minute apărură contele.

– Domnule conte, îi spuse Albert, înaintând spre el, îngăduiți-mi să vă repet în dimineața asta ceea ce noaptea trecută am spus nedeslușit: nu voi uita niciodată în ce împrejurare mi-ați venit în ajutor și îmi voi aminti totdeauna că vă datorez viața, sau aproape viața.

– Dragul meu vecin, răspunse contele râzând, vă exagerați obligațiile față de mine. Îmi datorați o mică economie de douăzeci de mii de franci din bugetul dumneavoastră de voiaj și atâta tot. Vedeți bine că nu merită să vorbim despre asta. La rândul dumneavoastră, adăugă el, primiți toate complimentele mele, căci ați fost adorabil în ce privește liniștea și curajul.

– Ce vreți, conte? spuse Albert. Mi-am închipuit că m-am luat la ceartă cu cineva, că a urmat un duel și am vrut să-i fac pe bandiți să înțeleagă un lucru: că oamenii se bat pretutindeni în lume, dar că numai francezii se bat râzând. Cu toate acestea, întrucât obligația mea față de dumneavoastră nu e mai puțin mare,

vin să vă întreb dacă, prin mine, prin prietenii și prin cunoștințele mele, nu v-aș putea fi de folos cumva. Tatăl meu, contele de Morcerf, care e de origine spaniolă, are o poziție înaltă în Franța și în Spania. Eu și toți oamenii care mă iubesc stăm la dispoziția dumneavoastră.

– Vă mărturisesc, domnule de Morcerf, spuse contele, că așteptam oferta dumneavoastră și că o primesc cu dragă inimă. Mă și hotărâsem să vă cer un mare serviciu.

– Care?

– Nu am fost niciodată la Paris, deci nu cunosc Parisul...

– Serios? exclamă Albert. Ați putut să trăiți până astăzi fără a vedea Parisul? De necrezut!

– Cu toate acestea așa este. Dar simt, ca și dumneavoastră, că nu este cu puțință o mai îndelungă necunoaștere a capitalei lumii inteligente. Mai mult decât atât: poate că aș fi făcut de multă vreme călătoria aceasta atât de necesară, dacă știam pe cineva care să mă poată introduce în această lume în care nu aveam nicio relație.

– O, un om ca dumneavoastră! exclamă Albert.

– Sunteți foarte amabil, dar pentru că nu îmi recunosc alt merit decât acela de a putea face concurență, ca milionar, domnului Aguado sau domnului Rothschild¹, și pentru că nu merg la Paris ca să joc la bursă, acest mic detaliu m-a făcut să nu vin. Acum, oferta dumneavoastră mă hotărăște. Haideti, vă angajați, dragul meu, domnule de Morcerf (și contele însoți cuvintele acestea cu un zâmbet ciudat), vă angajați, când voi veni în Franța, să-mi deschideți ușile acestei lumi în care voi fi tot așa de străin ca un irochez sau un chinez?

– O, cât despre aceasta, absolut și cu dragă inimă, domnule contele! răspuse Albert, cu atât mai mult (dragă Franz, nu râde prea tare de mine) cu cât sunt rechemat la Paris printr-o scrisoare pe care am primit-o azi-dimineață și în care e vorba, în ce mă

privește, de o alianță cu o familie foarte plăcută, care are cele mai bune relații în lumea pariziană.

– Alianță prin căsătorie? întrebă Franz râzând.

– O, da! Așadar, când veți veni la Paris, mă vei găsi om așezat și poate tată de familie. Se va potrivi bine sobrietății mele naturale, nu-i așa? În orice caz, contele, vă repet, eu și ai mei suntem ai dumneavoastră cu trup și suflet.

– Accept, spuse contele, căci vă jur că nu-mi lipsea decât această ocazie pentru a realiza proiecte la care mă gândesc de multă vreme.

Franz nu se îndoii o clipă că proiectele acestea erau dintre cele în privința cărora contele lăsase să scape câte un cuvânt în peștera din Monte-Cristo, și-l privi pe contele în timp ce vorbea, încercând să prindă pe fizionomia lui o destăinuire a proiectelor care îl îndrumau la Paris. Era însă greu să pătrunzi în sufletul acestui om, mai cu seamă când el îl învăluia cu un zâmbet.

– Dar, contele, reluă Albert, încântat la gândul că va prezenta un om ca Monte-Cristo, nu cumva acesta e unul din acele proiecte în vânt, așa cum se fac în călătorie, și care, clădite pe nisip, sunt duse de cea dintâi suflare a lui?

– Nu, pe onoarea mea, spuse contele. Vreau să merg la Paris, trebuie.

– Și când va fi asta?

– Dar dumneavoastră când veți fi acolo?

– Eu? glăsui Albert, peste cincisprezece zile sau, cel mai târziu, peste trei săptămâni.

– Ei bine, spuse contele, eu vă acord trei luni. Vedeți că vă acord un termen larg.

– Și peste trei luni, exclamă Albert cu bucurie, veniți să bateți la ușa mea?

– Vreți o întâlnire cu zi și oră precisă? întrebă contele. Vă înștiințez că sunt de o exactitate exasperantă.

– Cu ziuă și oră precise, îmi convine de minune, spuse Albert.

¹ Alexandre Aguado și James de Rothschild erau considerați cei mai bogați oameni din Franța secolului al XIX-lea (n.r.).

LIBRIS

We know
books

ALEXANDRE DUMAS

Contele de Monte-Cristo

Traducere de Ion Pas
Prefață de Catrinel Popa

EDITURA CARTEX 2000

Coperta: Dana Popescu
Tehnoredactor: Ecaterina Pisfă
Lector: Ioana Marcu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DUMAS, ALEXANDRE

Contele de Monte Cristo/Alexandre Dumas; trad. de: Ion Pas;

pref. de Catrinel Popa – București : Cartex 2000, 2026

3 vol.

ISBN 978-606-091-344-3

Vol. 3. – 2026 – ISBN 978-606-091-347-4

I. Ion Pas (trad.)

II. Popa, Catrinel (pref.)

821.133.1

Pentru comenzi și informații, vă rugăm să ne contactați la:

- Tel./fax: 021/323.41.30; 021/323.00.76
- Tel.: 0745.069.898; 0729.951.763
- www.edituracartex.ro
- e-mail: comenzi@edituracartex.ro
- e-mail: comanda.cartex@gmail.com
- O.P. 4, C.P. 184, București

CUPRINS

Capitolul 75 – <i>Procesul-verbal</i>	9
Capitolul 76 – <i>Progresele lui Cavalcanti-fiul</i>	22
Capitolul 77 – <i>Haydée</i>	35
Capitolul 78 – <i>Ni se scrie din Ianina</i>	57
Capitolul 79 – <i>Limonada</i>	78
Capitolul 80 – <i>Acuzarea</i>	90
Capitolul 81 – <i>Camera brutarului retras din afaceri</i>	97
Capitolul 82 – <i>Spargerea</i>	117
Capitolul 83 – <i>Mâna lui Dumnezeu</i>	133
Capitolul 84 – <i>Beauchamp</i>	140
Capitolul 85 – <i>Călătoria</i>	147
Capitolul 86 – <i>Judecata</i>	160
Capitolul 87 – <i>Provocarea</i>	175
Capitolul 88 – <i>Insulta</i>	182
Capitolul 89 – <i>Noaptea</i>	193
Capitolul 90 – <i>Întâlnirea</i>	202
Capitolul 91 – <i>Mama și fiul</i>	216
Capitolul 92 – <i>Sinuciderea</i>	223
Capitolul 93 – <i>Valentine</i>	233
Capitolul 94 – <i>Mărturisirea</i>	242
Capitolul 95 – <i>Tatăl și fiica</i>	256
Capitolul 96 – <i>Contractul</i>	266
Capitolul 97 – <i>Drumul spre Belgia</i>	278
Capitolul 98 – <i>Hanul La clopotul și clondirul</i>	286
Capitolul 99 – <i>Legea</i>	300

Capitolul 100 – <i>Apariția</i>	311
Capitolul 101 – <i>Locusta</i>	319
Capitolul 102 – <i>Valentine</i>	325
Capitolul 103 – <i>Maximilien</i>	332
Capitolul 104 – <i>Semnătura Danglars</i>	342
Capitolul 105 – <i>Cimitirul Père-Lachaise</i>	355
Capitolul 106 – <i>Împărțea</i>	370
Capitolul 107 – <i>Groapa cu lei</i>	388
Capitolul 108 – <i>Judecătorul</i>	397
Capitolul 109 – <i>Jurații</i>	407
Capitolul 110 – <i>Actul de acuzare</i>	412
Capitolul 111 – <i>Ispășirea</i>	420
Capitolul 112 – <i>Plecarea</i>	430

CONTELE DE MONTE-CRISTO

VOLUMUL III

PROCESUL-VERBAL

Noirtier aștepta, îmbrăcat în negru și instalat în fotoliul său. Când cele trei persoane pe care le aștepta intrară, el privi ușa, iar valetul o închise imediat.

– la seama, îi șopti Villefort lui Valentine, care nu-și putea ascunde bucuria, dacă domnul Noirtier vrea să-ți comunice lucruri ce ar putea împiedica proiectul căsătoriei, eu îți interzic să-l înțelegi.

Valentine roși, dar nu răspuse.

Villefort se apropie de Noirtier.

– Iată-l pe domnul Franz d'Épinay, îi spuse el. L-ai chemat, domnule, și el se supune dorințelor dumitale. Fără îndoială, dorim de multă vreme întrevederea aceasta și voi fi încântat dacă ea îți va dovedi cât de puțin întemeiată era împotrivirea dumitale la căsătoria lui Valentine.

Noirtier nu răspuse decât printr-o privire care îl înfioră pe Villefort.

Făcu fetei semn cu ochiul să se apropie.

Într-o clipă, grație mijloacelor de care se slujea în conversațiile cu bunicul, fata găsi cuvântul *cheie*.

Consultă atunci privirea paralticului, care se fixă asupra sertarului unei mobile mici, plasată între cele două ferestre.

Deschise sertarul și găsi într-adevăr o cheie.

După ce luă cheia și după ce bătrânul îi făcu semn că într-adevăr pe aceea o cerea, ochii paralticului se îndreptară spre un scrin

vechi, uitat de ani de zile, și care nu cuprindea, cel puțin așa se crezuse, decât hârtoage inutile.

– Să deschid scrinul? întrebă Valentine.

– Da, făcu bătrânul.

– Să deschid sertarele?

– Da.

– Cele laterale?

– Nu.

– Cel din mijloc?

– Da.

Valentine îl deschise și scoase un pachet.

– Asta dorești, bunicule? spuse ea.

– Nu.

Ea scoase rând pe rând toate celelalte hârtii, până când nu mai rămase nimic în sertar.

– Dar sertarul e gol acum, spuse ea.

Ochii lui Noirtier erau fixați asupra dicționarului.

– Da, bunicule, te înțeleg, glăsui fata.

Și repetă una după alta fiecare literă a alfabetului; la S, Noirtier o opri.

Ea deschise dicționarul și căută până la cuvântul *secret*.

– A, e un secret? întrebă Valentine.

– Da, făcu Noirtier.

– Și cine cunoaște secretul?

Noirtier privi ușa prin care ieșise servitorul.

– Barrois? întrebă ea.

– Da, făcu Noirtier.

– Să-l chem?

– Da.

Valentine se duse la ușă și îl chemă pe Barrois.

În vremea asta sudoarea șiroia pe fruntea lui Villefort, iar Franz stătea buimăcit de uimire.

Bătrânul servitor apărui.

– Barrois, spuse Valentine, bunicul mi-a cerut să iau cheia din această consolă, să deschid scrinul și să trag sertarul acesta. Dar

sertarul are un secret pe care dumneata se pare că îl cunoști. Deschide-l!

Barrois se uită la bătrân.

– Ascult-o, spuse ochiul inteligent al lui Noirtier.

Barrois se supuse. Un fund dublu se deschise și îi înfățișă un teanc de hârtii legate cu o panglică neagră.

– Acestea le doriți, domnule? întrebă Barrois.

– Da, făcu Noirtier.

– Cui trebuie înmânate hârtiile? Domnului de Villefort?

– Nu.

– Domnișoarei Valentine?

– Nu.

– Domnului Franz d'Épinay?

– Da.

Franz înaintă uimit.

– Mie, domnule? întrebă el.

– Da.

Franz primi hârtiile din mâna lui Barrois și aruncându-și ochii asupra învelitorii, citi:

Pentru a se depune, după moartea mea, la prietenul meu, generalul Durand, care, în cazul când va muri și el, va lăsa pachetul fiului său cu îndemnul de a-l păstra așa cum se păstrează hârtiile de cea mai mare însemnătate.

– Ce vreți, domnule, să fac cu hârtia aceasta? întrebă Franz.

– Fără îndoială s-o păstrați pecetluită așa cum este, spuse procurorul regal.

– Nu, nu, răspunse repede Noirtier.

– Dorești poate ca domnul să o citească? întrebă Valentine.

– Da, răspunse bătrânul.

– Auziți, domnule baron, bunicul vă roagă să citiți hârtia aceasta, spuse Valentine.

– Atunci să ne așezăm, glăsui Villefort cu enervare, căci lectura va dura câtva timp.